

Mildamster Brêge

Colofon

Redactie:

Grietus Brouwer
Sietse van Dijk
Henk Hidding
Boukje Nijholt
Michiko Roscher-Sugawara
Ab Slager
Lily Tola
Renske de Vries (lay-out)

Linoleumsnede voorblad: Jan ten Hoeve
Vormgever voorblad: Roelof Koster
Cartoon: Berend Krekt

Officieel orgaan van Plaatselijk Belang Mildam

Jaargang 3 - nr. 1

Verschijnt 4 x per jaar

Oplage: 340 stuks

Rekeningnr. Rabobank: 1099.61.005
t.n.v. Dorpskrant Mildamster Brêge

Wilt u reageren?

Dat kan per e-mail: DorpskrantMildam@chello.nl

òf schriftelijk:

Redactie Mildamster Brêge, p/a De Wissel 14, 8454 KT MILDAM

Inleveren kopij: vóór 15 februari 2008

(± één vel A4-formaat; lettertype Times New Roman; puntgrootte 12)

INHOUDSOPGAVE

Colofon	1
Van de voorzitter.....	3
Buurtcoördinatoren.....	5
Nieuwe buurtcoördinator	6
Nieuwe inwoners.....	6
Even voorstellen.....	7
Waar-o-waar is dit plekje?.....	7
Een dagje Den Haag.....	9
Creatief met hondenpoep	11
Donker licht.....	13
Van St. Jabik naar St. Jakob: een pelgrimage over het Jabikspaad	15
Vet inleveren, vet goed of niet altijd vet?	18
Jeugdpagina: brief Sinterklaas	19
Tjongerschool Mildam	20
Pcbo W.A.Nijenhuischool Katlijk.....	22
Michiko	24
Melkbusschieten.....	25
Melkbusschieten vroeger	26
Wie houdt van explosies?.....	27
Touwslager.....	29
It Tsjerkje staat er weer... ..	31
Activiteiten It Alde Tsjerkje.....	32
Nieuws van de zondagsschool.....	33
Toanielferieming De Twa Doarpen.....	34
Gymnastiekvereniging DTT	35
Volkstuincomplex 'Skoatter Tún'	35
Open huis Computerleercentrum 'De Compagnons'.....	36

Van de voorzitter

*"Herfst, herfst, wat heb je te koop
Duizend kilo bladeren op een hoop ..."*

Zo begint het rijmpje dat de kinderen in de herfst zingen. De Mildammers worden ook wel 'Blêdeklaauwers' genoemd, nou dat weten we dan weer. Het zijn niet alleen de bladeren uit Oranjewoud, zo wil het verhaal, die naar Mildam waaien en op veel plaatsen opgeruimd moeten worden. In Mildam zelf staan (gelukkig) ook veel bomen. De gemeente heeft op veel plaatsen **korven** geplaatst waar we de bladeren in kwijt kunnen. Daar wordt veel gebruik van gemaakt.

De proef '**Verlichting**' loopt al weer enkele weken. Gezegd moet worden, het is op veel plaatsen behoorlijk donker. De reacties zijn heel verschillend. Het is een proef die even zijn tijd moet hebben voordat conclusies getrokken kunnen worden. Dus die wachten we eerst maar af. We komen daar zeker op terug.

Er spelen kleine en grote zaken in Mildam. We proberen het ooievaarsnest weer te plaatsen en we hebben al eens gesproken over restauratie van de nu inmiddels verdwenen Tjasker in het land achter de voormalige boerderij van Kleefstra. Misschien een project dat we bij de landinrichtingscommissie Oranjewoud-Katlijk kunnen neerleggen. Afgelopen herfst heeft de landinrichtingscommissie in Katlijk uitleg gegeven over het landinrichtingsplan en de uitvoering daarvan. U hebt daarover allemaal huis aan huis informatie ontvangen. We hopen u op de komende jaarvergadering meer over de uitvoering rond Mildam te kunnen vertellen.

Een ander punt van aandacht is de **veiligheid** en diverse verkeersmaatregelen in Mildam. Plaatsing van borden, te hard rijden, parkeeroverlast, sluipverkeer door Oranjewoud en daarmee ook veel verkeer door de Van Aylvalaan en de Yntzelaan, etc. We hebben dit voorgelegd aan de wijkagent, de heer Louwsma en rekenen op verbetering van de veiligheid in Mildam.

Veel andere activiteiten staan in de **Dorpsvisie**. Weet u ze niet allemaal meer, kijk eens op de website van Mildam: www.Mildam.org. De Dorpsvisie is - samen de visies van alle andere dorpen in de gemeente Heerenveen - aan de gemeente gepresenteerd. Er komt een gesprek met de wijkwethouder; voor Mildam is dat wethouder Buwalda, met wie we onze plannen verder bespreken. We rekenen er op dat de gemeente de ideeën actief ondersteunt. Er is voor volgend jaar € 400.000,- beschikbaar voor projecten.

Er konden al projecten ingediend worden die snel gerealiseerd kunnen worden. We hebben voorgesteld een aantal **parkeerplaatsen** bij het **kerkje** te realiseren. Daar is het nu één grote modderpoel.

Leden van de vier werkgroepen van de Dorpsvisie

Een belangrijk onderwerp uit de Dorpsvisie is het samen met de sportverenigingen en de school het op pijl houden van de **sportvoorzieningen** en **accommodaties**. Daar gaan we de komende tijd zeker met elkaar over praten.

Een ander actueel onderwerp is de **vernieuwing van het bestemmingsplan Mildam**. De vernieuwing van het bestemmingsplan Mildam zou eerst al dit voorjaar plaats vinden, maar op verzoek van Plaatselijk Belang Mildam is dat naar deze winter verschoven. Plaatselijk Belang wilde eerst de Dorpsvisie gereed hebben.

De gemeente wil samen met de bewoners het bestemmingsplan herzien. De gemeente zal huis aan huis een informatieblad verspreiden en u allen uitnodigen voor een *interactieve* bijeenkomst. Plaatselijk Belang wil dit proces vanuit het dorp ondersteunen, maar het blijft de verantwoordelijkheid van de gemeente om dit alles te organiseren en te regelen. We nodigen u wel uit actief deel te nemen aan deze bijeenkomst.

Koene Bik

BUURTCOÖRDINATOREN

We verwelkomen **mevrouw Samm** als nieuwe buurtcoördinator voor **De Dobbe**. Zij heeft inmiddels deze taak opgepakt en al nieuwe bewoners in De Dobbe geïnformeerd over wat er allemaal in Mildam gebeurt en wordt georganiseerd.

We hopen binnenkort een **nieuw welkomstboekje** voor nieuwe bewoners in Mildam klaar te hebben. Daarin staat informatie over de scholen, sportverenigingen en veel andere zaken in Mildam, de historie van Mildam en een aantal belangrijke adressen.

We bedanken **de heer Paulides** voor de vele jaren dat hij buurtcoördinator was. Voor de Canadezenlaan en/of een deel van de Verzetslaan bestaat nu nog een vacature. We hopen die snel in te kunnen vullen. We horen graag of iemand uit deze buurt buurtcoördinator wil zijn.

Dit voorjaar heeft ook **de heer Janssen** zijn buurtcoördinatorschap neergelegd. De heer Janssen was buurtcoördinator van een deel van de Schoterlandseweg; hij woont daar echter niet en had daardoor eigenlijk te weinig zicht op wat daar aan de orde was. De Schoterlandseweg is nu geheel toebedeeld aan de buurtcoördinatoren Janny Jongedijk voor het westelijk deel van de Schoterlandseweg en Riekele Hoekstra voor het oostelijk deel. De knip ligt ter hoogte van het Installatiebedrijf Hoekstra.

Koene Bik

NIEUWE BUURTCOÖRDINATOR

Mevrouw R. Samm is bereid gevonden buurtcoördinator van De Dobbe te worden. Zij stelt zich aan u voor.

Mijn naaam is Ruth Samm,
De Dobbe 27

Men heeft mij gevraagd om buurtcoördinator voor De Dobbe te zijn. Omdat ik het belangrijk vind dat alle inwoners van Mildam zich bij gebeurtenissen in en om Mildam betrokken voelen, heb ik toegezegd.

Mijn eerste taak was 4 nieuwe gezinnen welkom te heten in Mildam. Ik mocht schriftelijke stukken over Plaatselijk Belang Mildam, buurtpreventie en organisaties/ verenigingen in Mildam en de directe omgeving overhandigen. Mijn indruk is, dat dit op prijs gesteld werd. Zelf voel ik mij al 15 jaar thuis in Mildam en geniet nog iedere dag van natuur, de rust en soms een praatje met wandelaars in het bos en inwoners van Mildam.

NIEUWE INWONERS

Nieuwe inwoners

De afgelopen tijd zijn er meerdere nieuwe mensen op **De Dobbe** komen wonen:

- Stefan de Bruin en Yvonne Hoekstra
De Dobbe 1
- André de Jong en Grietje Kerkhof
De Dobbe 13
- Herman Miedema en Gerdine van Ingen
De Dobbe 22
- Robbert Nijholt en Hanny Jonker
De Dobbe 29

Even voorstellen...

Voor de lay-out van de Mildamster Brêge werd een invaller gezocht. De redactie is te 'kwetsbaar' als slechts één persoon de opmaak kan doen. Bovendien is Renske de Vries wellicht in de komende jaren wat vaker op reis, omdat haar man volgende zomer met de vut gaat.

Toen werd aan mij gedacht. Ik ben Greetje Bakker en woon aan de Schoterlandseweg in Mildam, samen met Henk en Michel; Wieke is inmiddels uitgevlogen.

Sinds 1998 ben ik werkzaam als leerkracht op de Mr. Duisterhoutschool in Heerenveen. Dit is een school voor ZML-kinderen (zeer moeilijk lerend). Ik doe dit werk met veel plezier.

Verder houd ik van een goed boek en fluit ik jonge korfballende jeugd bij De Driehoek.

Greetje Bakker

Waar-o-waar is dit plekje?

Waar had uw fotograaf de foto's uit de vorige Brêge gemaakt?

Henk Feenstra uit de Canadezenlaan schreef ons over foto nr. 1:

"Aan de Schoterlandseweg voorbij de Moskou Pleats sla je rechtsaf richting Skar. Mooi pad naar achteren, ik meende 2 km of zoiets. Over het wildrooster even links aanhouden en dan de mooie beukenlaan vervolgen. Uiteindelijk zie je dan 2 grote stenen aan je linkerhand. Als je er voor staat, is de linker er wat bekaaid afgekomen, want er staat niets noemenswaardigs op. Maar de rechtersteen is door de kunstenaar voorzien van mooie vossen en dat is kiekje 1."

Tot zover Henk Feenstra, die opnieuw bovenaan staat aan het eind van de 2de jaargang van de 'raad-het-plekje'-wedstrijd. Henk gefeliciteerd!

De steen met de vossen (**foto nr. 1** uit de vorige Brêge) staat in de buurt van het 'droppingsveld'. Dat is een open plek in het Katlijker Schar waar volgens een bordje in de Tweede Wereldoorlog door de geallieerden wapens zijn afgeworpen voor het verzet.

Foto nr. 2 heb ik genomen vanaf het fietspad langs de Tjonger. Het is het schuurtje achter het huis van de familie Balstra aan de Schoterlandseweg nr. 34.

Hieronder de score van alle deelnemers van de 2de jaargang van deze wedstrijd:

G. Balstra-Van Essen	1p	Joh. Hoekstra	4p
R. Brouwer	1p	Riekele Hoekstra	1p
Willem Feenstra	3p	Maaïke Holtrop	3p
Henk Feenstra	5p	Pietsje Koen	3p
I. de Haan	1p		

Eerste opdracht van de 3^e jaargang:

De **nieuwe** foto is weer ín of in de buurt van Mildam gemaakt. Herkent u het plekje, mail dan het adres of een omschrijving van het plekje naar:

DorpskrantMildam@chello.nl

Oplossingen kunt u ook schriftelijk inleveren bij:

Sietse van Dijk, Molenlaan 22, Mildam.

De oplossingen kunnen tot uiterlijk **6 weken** na het verschijnen van de krant bij ons worden ingeleverd. Hint bij deze foto: u kunt bij het zoeken beter maar uw wandelschoenen aantrekken.

Sietse van Dijk

Een dagje Den Haag

Op uitnodiging van Lutz Jacobi, Tweede Kamerlid voor de PvdA en oud-plaatsgenoot, brachten wij (Bestuur Plaatselijk Belang en Redactie Mildamster Brêge) op 16 oktober jl. een bezoekje aan de Tweede Kamer. Onze ervaringen willen wij u niet onthouden.

Om 12.30 uur arriveren wij op het plein voor de gebouwen van de Tweede Kamer. We voelen ons als kinderen die op schoolreis zijn. Omdat we wat aan de vroege kant zijn, moeten we nog even geduld hebben. We nestelen ons, voor een kopje koffie, op een terras vlak voor de ingang van het gebouw voor de Tweede Kamer, waar 't opvalt dat 't niet meevalt om het hoofd boven water te houden. We zakken net niet door de zitting van de stoelen heen.

Als we na een half uurtje naar binnen gaan, worden we verwelkomd door mevrouw Gertie Zwijnenburg, rechterhand van Lutz. Een omhoog gevallen portier nodigt ons op gewichtige wijze door een detectiepoortje en worden we gescreend op wapenbezit. Gelukkig heeft iedereen zijn blaffer thuis gelaten en kunnen we onze weg vervolgen. Wat een doolhof van gangen, vergaderruimtes, trappen, roltrappen, balies enz. enz.! En wat een camera's en microfoons! Bij navraag blijkt men te wachten op Rita Verdonk, die juist deze dag voor 't eerst op persoonlijke titel in de Kamer zitting gaat nemen. Voor we iets mogen gaan proeven van de sfeer in de politieke arena, gaan we lunchen. En daar maken we graag gebruik van.

Na een rondleiding door de gebouwen, nemen we plaats op de publieke tribune om het vragenuurtje bij te wonen. We komen ogen en oren tekort:

- Aleid Wolfsen krijgt tuten en felicitaties vanwege zijn benoeming tot burgemeester van Utrecht;
- de ministers Plasterk en Vogelaar komen rumoerig binnen;
- minister Hirsch Ballin beantwoordt vragen over het wel of niet opleggen van taakstraffen bij zware delicten;
- Geert Wilders laat op zijn geheel eigen wijze horen dat hij aanwezig is.

Na een half uur ruimen we het veld voor een nieuwe groep geïnteresseerden en gaan wij voor een paar uurtjes naar buiten, de omgeving verkennen: het torentje met de wapperende vlag ten teken dat de minister-president aanwezig is, de hofvijver, het Binnenhof, Paleis Noordeinde, de paleistuin enz. Ook vergeten we niet koningin Wilhelmina even te groeten. Om 18.00 uur begeven we ons naar Nieuwspoort, waar in het restaurant een tafel voor ons gereserveerd is. **Lutz voegt zich bij ons.**

We zien een aantal bekenden van de tv: de heer Pechtold en mevrouw Winnie Sorgdrager zitten samen gezellig te eten, Ehsan Jami lijkt, hoewel hij zich op een andere manier gepresenteerd heeft, een kwetsbare jonge knul, en Frits Wester heeft een onderonsje bij de balie.

Na het eten gaan we naar de Kamer en krijgen wij, dankzij de goede contacten van Lutz met het niet-regerend personeel, de kans om even plaats te nemen op de blauwe stoeltjes. Bertus, de bode, neemt een paar foto's en vertelt ons dat de stoelen niet zonder reden blauw zijn; blauw geeft de kleur van het water aan. De vorm is die van een tulp. De groene

vloerbedekking symboliseert het gras/land en het plafond met zijn lichtjes de sterrenhemel.

Omdat Lutz het standpunt van de PvdA inzake de jacht op de wilde zwijnen moet verwoorden, besluiten we te blijven tot na dit onderwerp. Op duidelijke wijze legt ze uit waarom haar partij tegen de drukjacht (één jager op één zwijn) is en beantwoordt ze op pittige wijze de kritische vragen van haar mede-Kamerleden. Het is tegen tien als wij de Tweede Kamer en Den Haag verlaten en huiswaarts keren. Een mooie dag ligt achter ons; een dag met veel indrukken en met de constatering dat ministers, kamerleden, bodes en ander personeel ook maar gewone mensen zijn.

Boukje Nijholt

Creatief met hondenpoep

Net terug van vakantie, las ik in de Heerenveense Courant over het besluit van de Gemeente Heerenveen om 20 containers voor hondenpoep te plaatsen. Hoe vaak hadden we van Plaatselijk Belang niet op zo'n oplossing aangedrongen! En nu zou het dus gebeuren!!

Maar wacht eens: 20 containers? Voor de hele gemeente?? Dus schreef ik (in naam van PB) een brief aan onze wijkmanager, waarin ik de gemeente feliciteerde met het voorgenomen plan. Tegelijkertijd 'reserveerde' ik voor Mildam alvast minimaal 10 containers, want ziet u ze lopen, de hondenbezitters: aan de ene arm voortgetrokken door een (of meerdere) overenthousiaste hond(en), in de andere hand **én** de paraplu **én** de zaklamp (u weet wel: het buitengebied is lekker donker nu...) **én** een zakje met dampende inhoud op zoek naar een container...

Om het project dus goed te laten slagen, moest m.i. het aantal containers drastisch omhoog. Helaas, dat was een karrenvracht geld teveel voor de gemeente.

En weet u waar de twee containers staan, die Mildam nu rijk is? (Je zou er bijna een 'Waar-o-waar'-foto van kunnen maken.) Rechts op 100 m en links op 60 m afstand van ons huis langs de Tjonger. Wat bewijst: klagen c.q. zeuren helpt! De Molenlaan: niets te bekennen, daar wonen vast geen honden en ze komen er zeker ook nooit langs. Ja, echt, de poep die daar ligt, komt van paarden! En zeg nou zelf, ziet u een edele ruiter van zijn paard springen om de boel schoon te maken? Langs de Van Aylvalaan, een ontsluitingsroute naar het bos, is ook geen container: maak het uw hond maar meteen duidelijk, dat hij/zij de grote boodschap op moet houden. En als dat niet werkt, kijkt u dan demonstratief naar al die mooie tuinen, naar de huizen, naar de kinderen, die naar school snellen, etc. zodat die keutel die daar midden op de stoep ligt, eerder een geschenk uit de hemel lijkt dan afkomstig van uw Fifi.

De gemeente heeft alle hondenbezitters een aantal zakjes cadeau gedaan (het lijkt Sinterklaas wel; wie overgeslagen werd, was vast wel stout???) en verwacht nu, dat daarmee ook het gedrag verandert. Was het maar waar!

Zelfs op de strook langs de Tjonger met de twee containers is niet veel veranderd. Hoe kunnen we dat oplossen?

Misschien bordjes plaatsen?

Foto: Sietse van Dijk

Een andere mogelijkheid is, gebruik te maken van lieve enthousiaste kinderen. Ik kwam er een aantal tegen, die de rode zakjes leuke bootjes vonden (ze dreven zo mooi op de Tjonger) of die erop gingen zitten zonder een natte broek te krijgen. Toen ik zei dat daar hondenpoep in moest, gingen ze opgetogen en gewapend met een ruime voorraad op zoek. "Hier, kom hier, hier ligt een dikke!", "Ik heb al lekker 3 volle zakjes!" zo ging dat. Geweldig, maar na een tijdje verliest helaas elk spelletje zijn charme. En schaamt u zich daar niet een heel klein beetje voor?

In vroegere dagen konden ze ook overweg met hondenpoep. Ik heb er lang over nagedacht of ik dit in de krant mag vertellen en of dit niet navolging zal krijgen, maar u leest het nu ook, dus u bent gewaarschuwd. Het is een historisch verhaal van mijn schoonmoeder: als kinderen vonden ze het een leuk spelletje om hondenpoep in een krant te verstoppen, deze voor een huisdeur te leggen en in brand te steken. Om de bewoners daarop opmerkzaam te maken, belden ze keurig aan om vanuit een veilige verstopplaats het vervolg te bekijken. Als ze geluk hadden, probeerde een geschrokken bewoner het vuurtje uit te trappen... Dat hebben ze vast alleen maar bij hardleerse 'mijn hond doet dat niet' hondenbezitters gedaan!

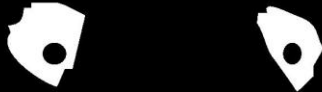
Laten we met zijn allen proberen Mildam voor elke voetganger (poep-)veilig en -schoon te houden!

L. Tola

BK '07

De Blêdeklaauwer

Nieuw lichtplan ?!???.....

volgens mij is het
een “donker” plan

Donker licht

Wijsheid komt uit het oosten en in het oosten komt ook de zon op. Zelfs de **Mildamster straatverlichting** komt uit het oosten, uit Katlijk (en uit Nieuwehorne, daar woont Marc Jense). Het wordt er lekker donker van, van die verlichting! Mooi is dat, donker licht.

Die nieuwe verlichting doet mij denken aan vroeger. Ik merk bij mij zelf dat ik vaker praat over hoe het vroeger was. Een wat zorgelijk verschijnsel trouwens.

Bij ons op het dorp stonden de lantaarnpalen vroeger ruim 180 meter uit elkaar. Ik heb het net nog even nagemeten op Google Earth! De lantaarn bestond uit een wit geëmailleerd metalen kapje met daaronder een brede ring van melkglas en binnen deze glazen ring zat een ouderwetse gloeilamp, een peertje, dat gelig licht verspreidde in een kegel, onder de lantaarnpaal. Verderop was het donker tot de lichtkegel van de volgende lantaarnpaal. Het pad langs de sparren achter het kerkhof was helemáál donker, geen enkele lamp.

’s Avonds als het donker werd kon je overal prachtig spelen, in het licht van een lantaarnpaal of daarbuiten in het donker. Geweldig was dat. We waren ’s avonds altijd op straat.

De moderne tijd bracht nieuwe lantaarnpalen, met veel meer licht en ook nog eens heel veel meer palen. Ik heb dat altijd jammer gevonden, niet meer zo leuk op straat. Ik geniet dan ook van de **nieuwe straatverlichting** die nu wordt uitgeprobeerd.

Eerste gevolg is dat er volgens mij een stuk minder hard wordt gereden op de Schoterlandseweg tussen Mildam en Nieuwehorne!

Om mij heen hoor ik veel mensen die er - dat hoop ik tenminste - nog aan gaan wennen.

Henk Hidding

Van St. Jabik naar St. Jakob: een pelgrimage over het Jabikspaad

Omstreeks 850 ontstond een gerucht binnen West-Europa dat ergens in Spanje aan de kust het graf zou zijn gevonden van **Jacobus de Meerdere**, één van de belangrijkste apostelen van Jezus. Het gebied stond toen bekend als het koninkrijk Galicië; het was één van de weinige gebieden in Spanje die niet was bezet door de Moren. Het verhaal gaat, dat 'heilige mannen' naar het graf werden geleid door lichtverschijnselen. Nu zijn dergelijke lichtverschijnselen wel vaker beschreven bij religieuze gebeurtenissen. Denk maar aan de lichtgevende wolk die de Israëlieten voorging bij de tocht door de woestijn en aan de ster die de geboorteplaats van Christus aangaf.

Wie was nu die Jacobus de Meerdere? Voor ons is de naam eigenlijk al wat vreemd: de Meerdere. Dat impliceert dat er ook een Mindere moet zijn. 'Meerdere' heeft hier de betekenis van 'oudste'. Deze Jakob was de oudste zoon van een visser uit Galilea, Zebedeus en diens vrouw Maria Salomé (*verwar deze Salomé niet met de Salomé, dochter van de tweede vrouw of bijvrouw van Herodes, die als cadeau voor haar erotische dans het hoofd kreeg van Johannes de Doper*).

In het Nieuwe Testament staat beschreven hoe Maria Salomé aanwezig was bij de kruisiging van Jezus en samen met o.a. Maria Magdalena op Paasmorgen het graf van Jezus leeg vond. Deze Maria Salomé wordt genoemd als de moeder van Jacobus en Johannes, de jongste zoon van Zebedeus, die ook apostel was.

Volgens de legende zou Jezus tegen Jacobus hebben gezegd: "Ga naar het eind van de wereld om uw geloof te verkondigen". Jacobus zou dat letterlijk hebben opgevat en gegaan zijn naar **Finisterra** (= eind van de aarde) in **Spanje**. De evangelisatie schijnt niet zo goed gelukt te zijn en om de een of andere reden heeft keizer Agrippa in het jaar 44 de genoemde apostel ter dood laten brengen. Hij werd begraven in Spanje. Volgens de verhalen is er nogal met zijn lijk rondgezeuld en de uiteindelijke begraafplaats zou in vergetelheid zijn geraakt.

Maar er is een oude Romeinse begraafplaats gevonden en de plaats kreeg de naam **Santiago de Compostella**: Sant Iago (St. Jacobus) van de plaats met de ster. Of Compostella als Campus Stella inderdaad met het woord stella (sterre) te maken heeft of dat het een Latijnse verbastering is van een ander woord voor begraafplaats, moet ik in het midden laten.

In de middeleeuwen trok het veronderstelde graf enorme mensenmassa's uit gekerstende landen van West-Europa: Frankrijk, Italië, de Duitse landen, Engeland en ook uit de Nederlanden. De wegen die de pelgrims volgden, liepen van relikwie naar relikwie. Opdat de mensen elke dag aan hun religieuze verplichtingen zouden kunnen voldoen, werden er kerken gebouwd in plaatsjes langs de wegen: kleine kerken, grote kerken, abdijen en basilieken. Voor de arme en zieke pelgrims kwamen er hospitalen en herbergen.

Ondertussen werd het graf op het hoogtepunt van de **pelgrimage** (omstreeks 1150) jaarlijks bezocht door zo'n half miljoen (!) pelgrims. Dat was per jaar zo'n één procent van de toenmalige West-Europese bevolking... Aan de heilige werden steeds meer ongelooflijke wonderen toegeschreven.

Na de middeleeuwen raakte de pelgrimage naar Santiago de Compostella geleidelijk aan in onbruik. Ongetwijfeld heeft de reformatie daarin een rol gespeeld, maar ook de veranderende opvattingen in de Rooms-katholieke kerk hebben invloed gehad. Zo werd aan het begin van de 20ste eeuw Santiago de Compostella eigenlijk alleen nog maar bezocht door Spanjaarden.

De laatste jaren neemt de pelgrimage weer toe. Niet alleen uit (streng) religieus oogpunt, maar om diverse redenen. In 2005 bezochten bijna 94.000 mensen het graf en/of de grafkerk.

Hoe zit het nu met het ons bekende '**Jabikspaad**' dat van St. Jacobiparochie naar Santiago de Compostella leidt? Vanuit St. Jabik kun je òf via Leeuwarden òf via Winsum/Jorwerd naar Heerenveen - **Mildam (Molenlaan)** - Wolvega - Steenwijk - Hasselt.

Van daar kun je langs diverse wegen op een vroegere pelgrimsweg komen, o.a. via Doesburg - Doetinchem, dan door Limburg, richting Maastricht en via Aken naar Namen. Vervolgens via Troyes, Limoges, Roncevalle en Pamplonië naar Santiago de Compostella. Ik heb het heel globaal aangegeven. Er zijn veel meer wegen 'die naar Santiago leiden', o.a. over Parijs.

Een deel van de routes is dus al heel oud, maar hoe oud is het deel dat wij kennen als het **Jabikspaad**? Dit gedeelte van het genoemde pelgrimspad is niet zo oud, want in de middeleeuwen bestond St. Jacobiparochie nog niet. Pas omstreeks 1500 was er een riddersgeslacht uit Zuid-Holland dat in Noord-Friesland een gebied liet bedijken en haar naam gaf aan een nederzetting binnen dat gebied: Wijngaerden.

Pas veel later, toen er een parochie kwam die gewijd was aan de apostel Jacobus werd de naam van de nederzetting veranderd in Sint Jacobiparochie. Omdat de pelgrimage naar Santiago de Compostella in die eeuwen al sterk was teruggelopen, zal het zeer waarschijnlijk zijn dat men het Jabikspaad pas tijdens de hernieuwde aandacht voor een pelgrimstocht naar Santiago is gaan gebruiken. Het is dan natuurlijk heel 'leuk', dat je met een Sint Jacobus begint en zo'n 2600 km later er ook mee eindigt...

Overigens: de feestdag van Sint Jacobus is 25 juli. En nu staan in de **Molenlaan** een paar **appelbomen** die genoemd zijn naar deze heilige: Jabiksappels. Het is mogelijk dat het een oud appelras betreft waarvan de vruchten omstreeks 25 juli rijp zijn. Als er iemand is, die me daar meer over kan vertellen, houd ik me aanbevolen.

Ab Slager

Vet inleveren, vet goed of niet altijd vet?

De Gemeente Heerenveen roept haar inwoners op om gebruikt frituurvet en -olie niet meer in de grijze of groene container te stoppen, maar om het af te geven in de Milieustraat.

Is het dan gevaarlijk spul? Welnee. Je kunt het immers eten en daarom kan het voor het milieu geen kwaad. Inzamelen is nuttig, omdat van frituurvet en olie dieselolie kan worden gemaakt en daarop kan uw auto dan weer rijden. In dat geval wordt het dus **biodiesel**, want de grondstof, laten we zeggen zonnebloempitten, is hernieuwbaar. Tot zover, prima plan.

Op zaterdagmorgen hoor ik mijn buurvrouw al roepen: "Jan, je moet het vet nog even wegbrengen". Jan start zijn auto en ik begin te rekenen. In hun friteuse ging oorspronkelijk 2 liter olie. Een deel is verdampt tijdens het frituren en een deel hebben ze met de patatten geconsumeerd. Er is krap anderhalve liter over. Het verwerken van de olie tot biodiesel gaat gepaard met verliezen en kost ook energie. Ik doe een gok. Er blijft netto één liter biodiesel over. De afstand van Mildam tot de Milieustraat in Heerenveen is 10 km. Heen en terug wordt dat 20 km. De auto van Jan rijdt 1 op 15 en heeft voor dat ritje dus meer brandstof nodig dan het vet oplevert. Wie schiet hier iets mee op? Jan niet en het milieu ook niet.

Hoe zou het dan moeten?

- Jan springt op de fiets en brengt de olie naar de Milieustraat.
- Jan zet het vet bij het andere chemische afval in zijn schuur en wacht 2 jaar tot hij nog een vrachtje heeft.
- Alle kruideniers openen een depot waar het vet gebracht kan worden.
- De gemeente opent in elk dorp en elke wijk een depot waar frituurolie en -vet gebracht kunnen worden.

Er is vast nog veel meer te bedenken.

Sietse van Dijk

Aan de kinderen van Mildam

Hoe gaat het met jullie?

Klopt het dat het erg belangrijk is om een goede zaklantaarn mee te nemen tijdens mijn nachtelijke ritten? Ik heb namelijk gehoord dat het in de buurt van Mildam erg donker kan zijn.

In Kampen, waar ik met de boot gearriveerd ben, ging helaas van alles mis. De Pieten zijn erg verward dit jaar. Hoe dat komt, weet ik nu nog niet. Misschien heeft iemand van jullie een goed idee hoe ik dit kan oplossen.

Hebben jullie via het Sinterklaasjournaal op Ned.3 al gemerkt dat er veel mis gaat dit jaar?

Ik zal mijn best doen enkele Super Pieten naar Mildam te sturen.

In mijn grote rode agenda staat dat ik op 3 december zo rond de klok van 9.00 uur op het parkeerterrein van sportpark 'De Wissel' in Mildam wordt verwacht.

Daar hoop ik jullie allemaal te ontmoeten.

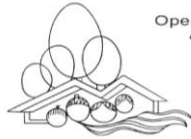
Hartelijke groet

Sint

Tjongerschool Mildam

www.tjongerschool.nl
administratie@tjongerschool.nl
Gecertificeerde Daltonschool

Openbaar Basisonderwijs
Tjongerschool
Mildam

Bericht van de Tjongerschool

Sponsorloop

Het eindbedrag van de in september georganiseerde sponsorloop voor 'Plan China' heeft uiteindelijk € 3.012,95 opgebracht. Twee leerlingen van onze school, Femke Visser en Gemma Bandell, zijn met hun moeders afgereisd naar China en hebben - na de hereniging met hun vaders - in Peking het bedrag overhandigd aan 'Plan China'. Als dank ontvingen de kinderen een tweetal prachtige tekeningen. Deze hebben een plekje gekregen in de centrale hal van de school.

Kinderboekenweek

De Nationale Kinderboekenweek is voor ons aanleiding om de leespromotieactiviteiten op te starten. Door een goede samenwerking met de bieb van Heerenveen, lukt het ieder jaar weer iets bijzonders te organiseren. De kinderen van de onderbouw hebben gewerkt met een 'kijkkast'. De kinderen van de middenbouw hebben een theatervoorstelling bezocht. Speciaal was dat de kinderen zelf ook een rol in het stuk konden spelen.

Tot slot heeft schrijfster Anna Woltz (o.a. columniste bij de Volkskrant) voor de bovenbouwgroepen op zeer boeiende wijze over haar werk verteld.

Kinderopvang:

Luxe? Noodzaak? Of gewoon goed voor uw kind?

De Basis, het bestuur waaronder onze school valt sinds de openbare scholen verzelfstandigd zijn, heeft een samenwerkingsconvenant gesloten met Kinderwoud: de organisatie voor kinderopvang. Door het stijgende aantal werkende ouders wordt de vraag naar goede opvangmogelijkheden voor kinderen steeds groter. Op dit moment worden leerlingen van de Tjongerschool met de taxi vervoerd naar de BuitenSchoolse Opvang (B.S.O.) elders in de gemeente Heerenveen.

Maar wist u dat...

- de mogelijkheid voor B.S.O. in Mildam nog steeds een optie is?
- het aantal aangemelde Tjongerschoolkinderen voor B.S.O. in januari weer hoger wordt?
- we onderzoeken of een combinatiefunctie (schoolopvang) realiseerbaar is?
- verondersteld wordt dat kinderen kinderopvang niet leuk vinden?
- kinderen juist blij zijn met de speelmogelijkheden die hen geboden worden?
- kinderopvang niet duur is?
- de kosten inkomensafhankelijk zijn en starten bij een nettobedrag van € 0,21 per uur voor het 1ste kind en € 0,21 voor het 2de kind (voor de laagste inkomens)?
- de aanmeldingsformulieren te vinden zijn in het inforek van de Tjongerschool?

Sint en Piet

Eind oktober heeft een delegatie van Plaatselijk Belang Mildam het draaiboek voor de ontvangst van Sint symbolisch overhandigd aan juf Elizabeth, de coördinator van de Sinterklaascommissie van de Tjongerschool. Daarvoor willen we ook langs deze weg Plaatselijk Belang hartelijk dank zeggen. Daarnaast is het voor de Sinterklaascommissie erg fijn te ervaren dat er 'oud-ouders' zijn die ook nu hun assistentie willen blijven verlenen. En... de handelsvereniging ONMKB heeft aangeboden het strooigoed te verzorgen. Ook dat wordt zeer gewaardeerd.

Op **maandagochtend 3 december** hopen we Sint even voor **9.00 uur** te ontvangen op de parkeerplaats van **sportpark 'De Wissel'**. Dorpsgenoten, pakes en beppes en nog niet-schoolgaande kinderen en hun ouders nodigen we van harte uit hierbij aanwezig te zijn. Zoals u wellicht op pagina 19 in deze dorpskrant hebt gelezen, hopen we dat Sint met zijn 'verwarde' knechten De Wissel weet te vinden. Helaas is het i.v.m. het drukke programma niet mogelijk de Sinterklaasviering in school bij te wonen.

Kerstviering

De laatste activiteit van dit kalenderjaar is de traditionele kerstviering. Een vast onderdeel is het optreden van het Grote Tjongerschool Kinderkoor onder leiding van Joke van Alteren. Wilt u dit optreden bijwonen dan raden we u aan in de voorlaatste week van dit kalenderjaar te kijken op www.tjongerschool.nl.

We wensen u, naast veel lees- en kijkplezier, alvast fijne feestdagen en een zeer gezond 2008.

Hiltsje Leffering
dir. Tjongerschool

ONDERWIJS

Pcbo W.A.Nijenhuischool Katlijk

(www.nijenhuischool.nl)

Inspecteur op werkbezoek

Op 22 oktober jl. heeft de onderwijsinspecteur een werkbezoek aan onze school afgelegd. Dit bezoek maakte onderdeel uit van een programma langs alle schoolbesturen om een toelichting te geven op het nieuwe toezichtskader voor het primair onderwijs.

Speerpunten in het nieuwe toezicht zijn: meer insteken op het bestuur als bevoegd gezag, focus bij werkbezoeken op specifieke aandachtspunten en primaire detectie.

Primaire detectie houdt in dat de inspecteur behalve naar het niveau van de leerlingen (uitstroomresultaten) kijkt naar de investeringen in de kwaliteit van het onderwijs in combinatie met de financiële positie van de school.

Het niveau van de leerlingen bij het verlaten van de school, zoals dat bijv. bij Cito-toetsen wordt vastgesteld, is een belangrijk gegeven voor de onderwijsinspectie. Daarnaast wil de inspecteur inzicht hebben in hoe de leerlingen gedurende de basisschoolperiode hebben gepresteerd en wat de school eraan gedaan heeft om het niveau te verbeteren.

In het gesprek heeft het bestuur de uitstekende financiële positie van de school aangetoond en het ingezette driesporenbeleid toegelicht om de kwaliteit van het onderwijs, het personeel en de organisatie op een hoger niveau te tillen.

Met behulp van het leerlingvolgsysteem (LVS), waarmee we al enkele jaren werken, kunnen we snel de gevraagde gegevens over het prestatieniveau voor de primaire vakken rekenen&wiskunde, technisch lezen en begrijpend lezen per leerling per lesjaar aanleveren.

De inspecteur sprak waardering en vertrouwen uit over de ingezette koers. Bij het periodiek kwaliteitsonderzoek, dat begin 2008 zal worden gehouden, zal dit tot uiting moeten komen in een goede inspectiescore.

Informatieve ouderavond

Op 25 oktober 2007 hielden we de informatieve ouderavond. Het doel was om de ouders te informeren over het gevoerde onderwijskundig beleid en de nieuwe lesmethoden.

De school zet in op een doorgaande lijn in het onderwijsprogramma, zodat de leerlingen een optimaal leerresultaat kunnen behalen en een goede basis krijgen voor het voortgezet onderwijs.

De ouders werden ingedeeld in twee groepen. In het lokaal van de onderbouw werd ingegaan op de nieuwe methode 'Schatkist' voor het beredeneerd aanbod van taal en rekenen voor groep 1 en 2. In de bovenbouw kregen de ouders uitleg over de nieuwe taalmethode voor de groepen 3 tot en met 8.

Bij de afsluiting toonden de ouders zich enthousiast over de kwaliteit van de lesmethoden en de inzet van het team daarbij.

De ouders weer even terug in de lesbanken

Bestuur en team CBS W.A.Nijenhuischool

Mijn oudste herinnering komt van de dag, waarop mijn jongere zus geboren werd. Ik was 3 jaar.

Vader had de vroedvrouw meegebracht achter op de fiets. Maar moeder had toen een moeilijke bevalling en wij, mijn oudere zus en ik, moesten naar haar vriendin toe gaan om hulp te vragen.

Mijn zus was 3 jaar ouder dan ik en zij rende sneller. Ik kon haar niet bijhouden.

“Ik wacht hier op je”, zei ik en stopte bij het suikermaïsveld. De groene bladeren van maïs blonken in de zomerzon met zachte geluiden.

Zodra ik hen in de verte zag terugkomen, begon ik al naar huis te rennen op maximale snelheid. Ik wou als eerste thuis zijn om te zeggen: “Onze tante is hier, moeder!”

Maar het was stil en donker binnen het huis en alles werd verborgen achter een kamerscherm. Er mocht geen man, geen kind binnen.

Vanaf dat moment was mijn moeder altijd bezig met de baby en ik mocht niet aan haar borsten drinken. Een baby moet in één dag leren hoe het een kind kan worden. Dat was zwaar.

Sindsdien had ik weinig lichamelijk contact met moeder, omdat wij in Japan gewoonlijk geen zoen geven of omhelzen. Alleen maar in het badhuis, als zij mijn haar waste op haar schoot, moest ik haar stevig omarmen. Dan was moeder helemaal voor mij alleen, eventjes.

Michiko Sugawara

Melkbusschieten

Oudejaarsdag 2006 stond naast onze tuin op het sportveld een batterij geschut van zeven melkbussen en een onduidelijk bol vat, waarmee ook kon worden geschoten. Deze acht stukken werden afgevuurd door enkele jonge mannen, geholpen door kinderen die de deksels ophaalden.

Op de rij af werden de bussen geladen. De geur van het carbid, spuiten van een beetje water, het vasttikken van de deksels, het geruis van een gasbrander en dan het trillen van het middenrif. Tegelijk voel je dat je trommelvliezen hebt en je hoopt dat ze heel blijven. De volgende dreun..., de volgende nog harder en soms word je gefopt en hoor je fffwoemp. Het gasmengsel in de bus had niet de optimale samenstelling.

Het was duidelijk dat de schutters wisten waar ze mee bezig waren. Aan de bussen waren twee pootjes gelast waardoor de terugslag wordt opgevangen. De bussen stonden opgesteld buiten de lijnen van het sportveld. Met een speelgoedschepje met een lange steel werd, na een schot, het carbid uit de bus gehaald. Met dit schepje werd ook de kalkpap uit de bus verwijderd.

Water werd gedoseerd met een spuitflesje; de ontsteking gebeurde met een gasbrander op een lange stok en op hun hoofd hadden de schutters gele gehoorbeschermers. Nieuwjaarsdag, 's middags, was alles weer opgeruimd en aangeharkt. Dat koe minder!

Alles heel anders dan wij het vroeger deden. Wij schoten dwars over de weg door het dorp, met één bus, die met touw aan een lantaarnpaal was vastgebonden. De ontsteking deden we met een hooivork, met daaraan brandend papier geprikt. Na een schot grabbelden we met blote handen het carbid uit de drab. Jaaa, vroeger was alles beter (niet dus)!

Henk Hidding

Melkbusschieten vroeger

Herinneringen aan vroeger tijden wil men graag idealiseren. Vaststaat dat men met Oud en Nieuw niet altijd even voorzichtig te werk ging. Maar hoe vierde men precies in vroeger tijden dit waarschijnlijk oudste feest ter wereld, want in de tijd voordat Christus werd geboren herdacht men al de overgang van het oude naar het nieuwe jaar.

Het verhaal wil dat er toen goden en geesten op aarde verschenen die alleen door middel van veel lawaai verdreven konden worden. Het afsteken van vuurwerk is een overblijfsel van deze traditie. Dacht men voorheen dat de Chinezen het vuurwerk hadden uitgevonden, tegenwoordig wordt steeds meer duidelijk dat dit een vroegere ontdekking van de Bengalen was. Hier komt dan ook de naam Bengaals vuurwerk vandaan. Hoe dan ook, de Chinezen gebruiken al sinds het begin van onze jaartelling vuurwerk bij religieuze feesten, om boze geesten te verdrijven. Het heeft wel enkele eeuwen geduurd voor het vuurwerk in Europa zijn intrede deed. Dit was ongeveer in de 13e eeuw. Via Italië en Duitsland bereikte het uiteindelijk ook Nederland.

In de loop van de tijd zijn er verschillende soorten en vormen van vuurwerk ontstaan. Eén ervan is het **melkbusschieten**, ook wel **carbidschieten** genoemd. Met name in het Noorden en Oosten van ons land is dit schieten met Oud en Nieuw een gebruik geworden. Over het ontstaan van het carbidschieten is niet veel duidelijk.

Sinds dorpsmeden konden lassen, kon men gemakkelijk aan **carbide** komen. Tegenwoordig verkopen vrij veel bouwmarkten hier in het Noorden carbide. Wat betreft voorschriften aangaande het melkbusschieten is er in Nederland niets geregeld. Het enige wat gemeenten in het Noorden en Oosten van het land doen, is carbidschieten gelijk stellen aan vuurwerk afsteken: òf het wordt verboden, òf - en dan uit het oogpunt van 'folkloristische' gebruiken - het wordt oogluikend toegestaan.

Meestal schrijft een gemeente voor dat een melkbus alleen buiten de bebouwde kom gebruikt mag worden, waarbij bepaalde afstandseisen gelden. Een kleinere bus, bv. een blik van 1 liter, is doorgaans overal toegestaan.

Het melkbusschieten is niet ongevaarlijk voor deelnemers en omstanders. In de jaren negentig van de vorige eeuw is in Kampen een dodelijk slachtoffer gevallen. Cornelis van Gaerttende schreef in 1867: "*Het is beter iets niet te durfhen, dan door waeghalzerij teveel gevaer voor schade of verliesch nemen*".

Maar een mens houdt nu eenmaal van uitdagingen en uiteindelijk is het, bij oordeelkundig gebruik - en alle voorzichtigheid in acht nemend - niet gevaarlijker dan gewoon vuurwerk en een leuk en sociaal gebeuren, waaraan een grote groep mensen gezamenlijk mee kan doen. En u weet het... hoe harder de knallen hoe meer goden en geesten verdreven worden.

Boukje Nijholt

Wie houdt van explosies?

Boze geesten in elk geval niet. Zoals Boukje al schreef, kunnen we die met flinke knallen beletten om ons te volgen naar het nieuwe jaar. Waren alle problemen maar zo eenvoudig met vuurwerk en carbidbus op te lossen.

Wanneer je zo'n harde knal hoort, vraag je je natuurlijk af wat dat nou eigenlijk is. Onderzoekers hebben ontdekt dat je een harde knal hoort wanneer een golfje luchtdeeltjes (een luchtverdikking) tegen je trommelvliezen botst.

Op de plek waar een explosie plaats vindt ontstaat zo'n luchtverdikking. Die luchtverdikking verplaatst zich dan net als een golf in een vijver waarin je een steen hebt gegooid. Logisch dat je de knal minder hard hoort, wanneer de afstand tot de explosie groter is, want de luchtverdikking smeert zich uit over een grotere ruimte.

Maar die **explosie** dan? Die explosie is vaak de oorzaak van die luchtverdikking. Dat moet iets zijn waarbij in een fractie van een seconde een heleboel lucht aan de kant wordt geduwd. We denken dat het zo zit: bij verbrandingen ontstaan vaak hete gassen. Hete gassen hebben een groter volume dan koude gassen en duwen daardoor lucht aan de kant.

Gelukkig kan niet elk vuurtje tot een explosie leiden. Dat zou ook niet best zijn. U steekt de openhaard aan en ... boem. Je moet er niet aan denken.

Het is gebleken dat je - om iets te laten branden - drie dingen nodig hebt. Brandstof, een zekere temperatuur (je moet het vuur aansteken) en zuurstof. Zuurstof zit in de lucht. Het wordt bij het branden verbruikt. Er moet dus steeds nieuwe zuurstof (verse lucht) worden aangevoerd om het vuur door te laten branden. Dat kost tijd en daarom kan een stapel hout niet in een keer exploderen.

Hoe kun je ervoor zorgen dat iets wel kan ontploffen? De truc is om brandstof te mengen met zuurstof of met een stof waaruit zuurstof heel snel kan ontstaan.

Wanneer je poedersuiker gaat mengen met een zuurstofleverancier (zoals nitraat uit kunstmest) en een beetje koolstof en zwavel, heb je een soort buskruit. Dergelijke mengsels worden tegenwoordig in vuurwerk gebruikt. Zoals de ramp in Enschede aantoonde helemaal niet ongevaarlijk. Moderne springstoffen werken nog steeds volgens hetzelfde principe.

Explosies kunnen ook onverwacht en onbedoeld optreden. Berucht zijn meelfabrieken en andere plekken, waar brandbaar stof zich kan mengen met lucht. U begrijpt het al. Eén vonkje en je hebt een explosie. Tegenwoordig is men daar zeer alert op. Met filters en ventilatie wordt ervoor gezorgd dat zich niet zoveel brandstof in de lucht kan verzamelen dat er een explosief mengsel kan ontstaan. Ik heb er (gelukkig) nog nooit van gehoord dat zich in een woonhuis zoveel stof verzamelde dat het tot een ontploffing kwam.

In een woning ligt een gasexplosie meer voor de hand. Aardgas kun je veilig aansteken. Je moet natuurlijk niet na het open draaien van de gaskraan nog een kwartiertje wachten met aansteken. Dan kan het gas zich mengen met lucht en zo in een keer verbranden. Boem. Benzine, ook wasbenzine, verdampt gemakkelijk en kan daarom ook tot gasexplosies leiden. Gevaarlijk spul dus om in huis te hebben.

Sietse van Dijk

Touwslager

Hoe vaak hebben we in ons leven niet te maken met touw! Het valt niet weg te denken uit onze samenleving en speelt ondanks en dankzij de technische vooruitgang - in vergelijking met vroeger - nog steeds een grote rol.

Kijk alleen maar eens naar de **uitdrukkingen** waarin het woord **touw** voorkomt:

- die gaat wandelen met zijn vrouwtje, loopt als een hond aan een touwtje
- het touw wat laten vieren
- hij trekt aan de touwtjes
- de touwtjes in handen hebben
- daar is geen touw aan vast te knopen

We zijn van jongsaf aan met touw opgegroeid. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan het touwtjespringen voor meisjes en het vliegeren voor jongens. En waar werd/wordt het niet voor gebruikt: om te binden, te hissen, te trekken, in de sport, de visserij en niet als laatste in de scheepsindustrie.

Wat is touw precies?! In de encyclopedie staat: tot lange strengen in elkaar gedraaid hennep-, vlas-, jute- of ander garen. Touw werd vroeger gemaakt door een touwslager. Een touwslager, ook wel lijndraaier of zeeldraaier genoemd, was een ambachtsman die garens tot touw verwerkte.

Aan het touwslaan ging het touwspinnen vooraf. Eerst moest men de vezels reinigen, ontwarren en kammen, het zogenaamde hekelen. Deze ongezonde arbeid werd meestal uitgeoefend door de vrouw, omdat het onbetaalde arbeid was. Hoe beter de hennep was gehékeld, hoe gemakkelijker men de vezel kon spinnen.

Het werktuig van de spinner was het spinnewiel. Een greep vezels werd vastgemaakt aan de spil of meerdere spillen van het wiel, dat door de wieldraaier in beweging werd gezet. Achteruitlopend op de spinbaan werd een enkelvoudig garen gesponnen. Aan dit productiesysteem kwam - aan het begin van de 19^e eeuw - door de toenemende concurrentie van de mechanische spinnerijen, een einde. Het enkelvoudig gesponnen garen werd aan de touwslagerij verkocht en hier verwerkt tot streng en touw.

De touwslager deed zijn werk in de open lucht, op een **touwslagerij** of lijnbaan: een soms wel 300 m. lange, smalle strook grond waarboven de door een spinner aangeleverde garenstrengen werden uitgehagen. Aan een van de uiteinden van de lijnbaan werden de garens aan een wiel bevestigd. Het wiel werd vervolgens (meestal door kinderen) rondgedraaid zodat door wringing een touw ontstond. Met enkele van zulke touwen kon vervolgens het proces worden herhaald, zodat het mogelijk was om verschillende touwdiktes te produceren.

Zoals gezegd werd touw volop gebruikt voor de tuigage van (zeil-)schepen. Touwslagerijen kwam men dan ook veel tegen in havensteden. Veel van deze steden hebben nog steeds straten waarvan de naam aan dit voormalig ambacht herinnert: bijvoorbeeld de Lijnbaan in Rotterdam, de Lijnbaansgracht in Amsterdam en de Reeperbahn in Hamburg.

In de omgeving van de Lopikerwaard profiteerden eeuwenlang enkele stadjes van de hennep, die op de drassige poldergronden werd geteeld. Vooral Oudewater werd door de touwslagerijen een rijke stad; hier staat ook het Touwmuseum De Baanschuur.

Zoals bij veel producten heeft ook in de touwindustrie de tijd niet stilgegaan. Veel gebeurt nu machinaal. En ook wordt er nu meer gewerkt met polypropyleen en nylon, in tegenstelling tot vroeger, toen hennep en vlas de belangrijkste grondstoffen waren.

Boukje Nijholt

It Tsjerkje staat er weer...

Dankzij de bijdragen van de inwoners van Mildam en vele bedrijven en organisaties is dit jaar een omvangrijke restauratie van It Alde Tsjerkje uitgevoerd. Maandenlang is er gewerkt en hebben er steigers om het kerkje gestaan. Dat zal u niet ontgaan zijn. Het resultaat van al die werkzaamheden mag er zijn. Wij, als bestuur, zijn best trots op dit unieke dorpsmonument, in de staat waarin het nu weer verkeert.

Aandacht blijft nodig

Ook al is er de afgelopen winter extra veel werk verricht, toch blijft het kerkje om aandacht vragen. Zo gaat dat nu eenmaal met monumenten die honderden jaren oud zijn. Daarom willen wij iedereen in het dorp, die nog geen donateur is, vragen dat alsnog te

worden. Wij hebben uw steun hard nodig, want de restauratie is duurder uit gevallen dan vooraf was begroot. Er bleken meer gordingen in slechte staat te zijn en er moesten extra balken vernieuwd worden. Er moet binnen nog geschilderd worden en er moet nog extra licht komen voor de donkere dagen.

Als u ons - op welke wijze dan ook - wilt helpen het Tsjerkje te onderhouden en open te houden voor bezoekers, dan zijn wij u daar zeer erkentelijk voor. U kunt zich als donateur aanmelden tijdens de openingsmiddagen van het kerkje (woensdag-, vrijdag- en zaterdagmiddag). Ook kunt u contact opnemen met ons bestuurslid Popkje Brouwer, ☎ (0513) 64 69 56 of e-mail cunera@chello.nl. Mocht u ons op een andere wijze willen helpen, laat u dat dan even weten.

Wij zijn natuurlijk ook aanwezig in de kerk tijdens de wintermarkt. Want u komt toch wel even langs om te zien hoe fraai de kerk er nu ook weer van binnen uitziet? Hartelijk welkom!

G. Mintjes, Bestuur Stichting It Alde Tsjerkje Mildaem

Activiteiten It Alde Tsjerkje

De **wintermarkt** staat weer voor de deur! U kunt genieten van de ambachten en hobby's die menig standhouder tentoonstelt en verkoopt. En natuurlijk van de sfeer die dit met zich meebrengt. We hopen dat u op 1 december a.s. in groten getale komt.

Sinds een paar weken oefent een klein **Close Harmony Koor** (in oprichting) in It Alde Tsjerkje. Zij willen graag wat liedjes voor u zingen en de mooie akoestiek van het kerkje laten horen. Ook treden ze op bij Trienke Reitsma en Hof van Schoterland. Dit alles tussen 14.00-15.00 uur (onder voorbehoud).

1 december a.s.

wintermarkt

10.00 -17.00 uur
in Mildam

It Alde Tsjerkje
De Middelste Dam
't Bynt
Trienke Reitsma
't Boekehaagje
Hof van Schoterland

In **It Alde Tsjerkje** is onze gastexposant Anna Selderijk uit Uffelte. Zij exposeert tot 22 december haar 'Draken': vuurbeesten van keramiek. Sommige draken kunnen echt vuur spuwen, als vuurpot. Ook kunt u kleine figuurtjes zien die Raku gestookt zijn.

Na onze **winterstop** van ruim een maand gaan we in **februari weer open** met een nieuwe expositie van Sonja Leistra uit Tjalleberd. Zij exposeert haar schilderijen, gemaakt van acryl en was.

Verder kunt u altijd cadeaus en kaarten bij ons kopen, die gemaakt zijn door leden van het **Kreatief Kollektief** te weten:

Anneke Beeksma	glas-in-lood, tiffany
Adri Troost	sieraden
Jans Burger	Hindelooper schilderen
Willy Hulsmann	trends, poppen en decoraties
Ruth Luten	quilts, patchwork
Annie Beers	3-dimensionale kaarten
Hilma Smit en (tijdelijk) Wim Dubbeldam	keramiek

Wij serveren ook koffie en thee. De toegang is gratis.

KreatiefKollektief@orange.nl

Nieuws van de zondagsschool

Inmiddels zijn we al een hele periode bezig met het zondagsschoolwerk. Het lijkt ons goed om de inwoners van Mildam en Katlijk op de hoogte te houden van onze activiteiten.

De zondagsschool wordt bezocht door ongeveer 30 kinderen. Voordat wij met ons programma beginnen (iedere zondag om 9.30 uur), mogen de kinderen eerst sjoelen, tafelvoetballen, kwartetten, kleuren, etc. Daarna gaan we in 2 groepen uiteen. De jongste groep blijft beneden in Het Trefpunt, de oudste groep gaat naar boven.

We proberen met veel variatie te werken. Het Bijbelverhaal wordt afwisselend gebracht. De ene zondag d.m.v. een schetsbord, dan weer een rollenspel met verkleedpartijen!, de volgende keer met flanelplaten.

We proberen de kinderen een beetje 'los' te krijgen door vrolijke liedjes te zingen met gebaren. Bijvoorbeeld: dansen, in je handen klappen, met je voeten stampen. Dit werkt meestal goed.

De verwerking van het verhaal doen we op verschillende manieren, bijvoorbeeld: kleien, knutselen of een quiz.

We hebben tot nu toe steeds verhalen uit het oude testament verteld. Het is de bedoeling dat er straks ook andere onderwerpen aan de orde komen zoals: wat is bidden, Gods liefde, enz.

Wij, als leiding, zijn nu druk bezig met de voorbereidingen voor het kerstfeest. In de kerstvakantie is er geen zondagsschool. Wel willen we alle kinderen uit Katlijk en Mildam uitnodigen om mee te doen aan de

LEVENDE KERSTWANDELTOCHT:

'OP ZOEK NAAR HET KONINGSKIND'

Vertrekpunt: Het Trefpunt te Mildam

Tijd: Tweede kerstdag, 's avonds van 19.00 uur tot ± 20.00 uur.

Natuurlijk mogen alle ouders, broers, zussen, pakes en beppes en verdere familie ook mee!

Toanielferiening De Twa Doarpen

Sa as elk jier binne wy al wer drok dwaande mei in nij stik. Dit jier 'TWA', it ferneamde stik fan Tryater.

Wer giet it oer???

It spilet yn in âld kroechje dus... wat wie tapasliker as d'Herberch yn Ketlik. De kastlein en syn frou hawwe in drokke joun, bûten de wenstige gasten ek in hiele protte oare oanrin. Se hawwe it yn tiiden net sa drok hân. De wenstige gasten, û.o. Omme Kees, Sjonnie en Anita en ek dikke Gerke en Tryn fan Est komme eltse joun, mar der komt ek noch de hiele fiskploech. Man wat in drokte. De ferhâlding tusken de kastlein en syn frou lit wol ris wat te winskjen oer, hoe soe dat no sitte???

It is in bysûnder stik en... jimme meie dit net misse. In bysûnder stik, net te missen, dus in ekstra joun!!

Jimme kinne it meimeitsje op:

Freed 8 febrewaris 2008 - foar 'e jongerein
Sneon 9 febrewaris 2008 - útfiering foar eltsenien
Tiisdei 12 febrewaris 2008 - foar de 55+
Freed 15 febrewaris 2008 - útfiering foar eltsenien
Sneon 16 febrewaris 200 - útfiering foar eltsenien

Wy sille mar sizze... wy wolle mar sizze... oant febrewaris.

Spilers De Twa Doarpen Ketlik/Mildam

Toneeluitvoering van al enige jaren geleden!

Gymnastiekvereniging DTT

Op 1 maart 2008 bestaat onze gymnastiekvereniging **60 jaar!** Dit laten we niet ongemerkt voorbijgaan.

Het bestuur is inmiddels gestart met de voorbereidingen van het feest in verband met dit 60-jarig jubileum. We hebben al een datum vastgelegd voor het feest: **zaterdag 8 maart 2008**. Leden en familieleden van onze leden: houd deze datum alvast vrij in je agenda!

Omdat de plannen nog in een pril stadium zijn, kunnen we nog niet al te veel over het jubileumfeest vertellen. Onze aandacht gaat in ieder geval voor een groot gedeelte uit naar onze grootste groep leden: de jeugdleden. Voor deze groep proberen we een leuk programma samen te stellen waar ook de familieleden van mee kunnen genieten.

Natuurlijk zullen we de **B**(ewegen) **O**(p) **M**(uziek)-vrouwen niet vergeten; ook voor deze actieve damesgroep gaan we een leuk programma maken.

We hopen iedereen op 8 maart te mogen verwelkomen.

Namens het bestuur,
Marjan Bijlsma, voorzitter

Volkstuincomplex 'Skoatter Tún'

In een van de vorige nummers van de Brêge werden de geachte lezers erop attent gemaakt, dat er nog enkele percelen vrij waren bij het volkstuincomplex 'Skoatter Tún' in Oudeschoot.

Ze hebben nog een tijdje braak gelegen, maar nu zijn alle percelen uitgegeven aan enthousiaste lieden die zelf hun groente verbouwen. Mocht u toch nog graag voor een perceel in aanmerking willen komen, wacht er dan niet te lang mee, want u wordt op een wachtlijst geplaatst. Er zijn enige wachtenden voor u... Het is maar even een weet. Bauke Visser, ☎ (0513) 63 60 79

Nieuws van het computerleercentrum "De Compagnons"

~~~~~

*Tijdens de Kerstmarkt in dorps huis "De Kiekenhof"
op zaterdagavond 8 december houden wij vanaf
19.00 uur "OPEN HUIS"
in het door Seniorweb erkende computerleercentrum
"De Compagnons".*

~~~~~

*Start nieuwe cursussen in januari 2008.
Er zijn lessen voor beginners,
lessen voor de cursus Internet en e-mailen
en lessen in Word (tekstverwerken).
Iets voor u???*

Kom bij ons langs in Dorps huis

*"DE KIEKENHOF"
Molenweg 29 te Nieuwehorne
Tel: 0513-435705 of 541400*